

linna, foggoni teise nimmega, ehitada, kus mitte Judarahwa hingegi ei tohtind sees ellada. — Keiser Konstantin, kes esimesenne olli Roma wallitsejatte ristiusko wastowõtmas, ja temma emma Helena lastid, piisut enam kui 300 aastat pärast Kristust, Jerusalemmas mitto ristiusso firrikut ehitada ja pagana usso jäljed sutumaks seält kautada. — Kui Romariik kahte riki lahkus, jäi Judama ja temma pealin Kreka keisride jäuks, kes Konstantinopoli linnas asset ollid, mis nüüd Turgi keisride peesalin on. Aastal 636 woitis Arabia keiser Dmar linna ennese alla, ja Arabia rahwa käest sai wimaks walitsus Turgide kätte. Aastal 1099 seadsid ristirahwas, kes arwamatta sure wae hulgaga keifist ristirahwa madest Judama peäle langesid, et pühha maad ja linna jälle kätte sada, Jerusalemma ja muist Judamale ühhe ristirahwa kuningriiki, kellele turgid jälle aastal 1187 otša teggiwad, ning on sest aiaast lin ja Ma turgi rigi külge jänud.

Mis sest aulikkust linnast, mis nenda käest kätte werend, nüüd on sanud? Kus on temma endine illo ja au, kus se rahwa hulk, mis seäl sees ellas? Kus need tuhhande tuhanded, mis wanna seadusse päiwil paha pühhiks senna foggusid? Polle nüüd endise surusse egga au warjogi enam tunda! Enne kui Titus linna ärrahawitas, olli ta hopis surem,

nenda et poolteist tundi ärrakullus, linna ümber käies; nüüd polle enam tarwis kui agga poolt tundi. Siis ta olli perrekas ja olli seäl enam kui sadada tuhhat hinge sees ellamas; nüüd enam ei loeta, kui waewalt 30 tuhhat; 13 tuhhat ristiinimest, mitmet ussoteltsi, nisamma paljo turgirahwas ja nelli tuhhat judi.

Mi paljo kui sedda linna weel on ollemas, on ta nelja mäe jalla al ja nende ümber seismas, kellest Sioni ja Moria mäggi piibli luggial teatawad on. Linna ümber polle ennamiiste muud, kui üks tuhhi paljas kolle koht, kus ei olle puid egga innimeste ello asset näha. Krunt ehk Ma, kus lin peäl seisab, on kõrgem kui linna ümberkaudne Ma, mis kolmest poolt otsego üks ainus suur org on. Hommiko pool linna on Josawiti org, kust Kidroni jõggi läbbijoseb, wahhet kinnitades Sioni- ning õllimäe wahhel. Boune ja õhto pool on Innoni- ja Kihhoni orrud linna ümber; pohja pool lähhab se mäelaggi, kus lin peäl seisab, eddasi, ja annab ühte teiste mägedega, mis seäl tagga on. —

Wannal aial olli lin täis suri uhkid ehitusfi, kelle wdigad laggund mürid weelgi mitmes kohhas näha on; nüüd honed on ennamiiste ahwad, liwa-kirowist ehitud, alluminne kord afnata. Keigeuhkem ehitus tahhab nüüd se suur turgiusso pühha kod-